

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۴ / ۶ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (روزانه) و نیم سالی واحدی بزرگسالان	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد در دوره تابستانی سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	با توجه به ابیات زیر به سؤالات داده شده، پاسخ دهید: « دیدن روی تو ظلم است و ندیدن مشکل است بی قراران هر نفس در عالمی جولان کنند الف) کدام یک از ابیات بالا، « مصرع » است؟ ب) واژه‌ی « قافیه » در مصراع چهارم، کدام است؟	۰/۵
۲	اهمیت قالب « مستزاد » در چیست؟	۰/۵
۳	کدام شاعر زیر، « قدیمی ترین ترکیب بند » شعر فارسی را سروده است؟ الف) جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی ب) ابن یمین پ) هاتف اصفهانی ت) قطران تبریزی	۰/۲۵
۴	درون مایه‌ی مثنوی « حقیقة الحقیقه‌ی سنایی » چیست؟	۰/۲۵
۵	با توجه به بیت زیر، « وجه شبه » را در مصراع اول و « ادات تشبیه » را در مصراع دوم مشخص کنید. « تو همچون گل ز خندیدن لب با هم نمی آید روا داری که من بلبل چو بوتیمار بنشینم »	۰/۵
۶	در کدام یک از ابیات زیر، « تشبیه مرکب » دیده می شود؟ الف) گفتا برو چو خاک تحمل کن ای فقیه یا هر چه خوانده ای همه در زیر خاک کن ب) قرار در کف آزادگان نگیرد مال چو صبر در دل عاشق، چو آب در غربال	۰/۵
۷	یک « تشبیه بلیغ اسنادی » بنویسید به گونه ای که واژه‌ی « دریا »، « مشبّه به » آن باشد.	۰/۵
۸	با توجه به عبارت زیر به سؤالات داده شده، پاسخ دهید: « دایه‌ی ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد. » الف) در عبارت بالا چه نوع تشبیه بلیغی دیده می شود؟ ب) « مشبّه به » در تشبیه اول کدام است؟ پ) واژه‌ی « زمین » کدام یک از پایه های تشبیه است؟	۱
۹	در بیت زیر، کدام واژه ها در مفهوم استعاره‌ی به کار رفته اند؟ « نوع استعاره » های موجود را بنویسید. « نفسی بیا و بنشین، سخنی بگو و بشنو که به تشنگی بمردم پر آب زندگانی »	۱
۱۰	در بیت های زیر، « استعاره های مکئیه » را بیابید. الف) تو را ز کنگره‌ی عرش می زند صغیر ب) ای بخارا، شاد باش و دیر زی ندانت که در این دامگه چه افتاده است میرزی تو شادمان آید همی	۰/۵
۱۱	در شعر زیر، شاعر با نسبت دادن ویژگی های انسانی به واژه‌ی « تنهایی »، از کدام « آرایه‌ی ادبی » بهره گرفته است؟ « گاه تنهایی / صورتش را به پس پنجره می چسبانید. »	۰/۵
	« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۴ / ۶ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (روزانه) و نیم سالی واحدی بزرگسالان	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد در دوره تابستانی سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۲	با توجه به عبارت زیر به سؤالات داده شده، پاسخ دهید. « جهان خوردم و کارها راندم. » الف) کدام واژه در « مفهوم مجازی » به کار رفته است؟ ب) « قرینه » ی آن کدام است؟ پ) « نوع علاقه » ی آن را بنویسید.	۰/۷۵
۱۳	هر یک از واژه های مشخص شده در ابیات و عبارت زیر، « مجاز » از چیست؟ الف) به یاد روی شیرین بیت می گفت چو آتش تیشه می زد، کوه می سفت ب) آفرین جان آفرین پاک را آن که جان بخشید و ایمان خاک را پ) دیدم که نفسم در نمی گیرد و آتشم در هیزم تر اثر نمی کند.	۰/۷۵
۱۴	در ابیات زیر، کنایات را مشخص کنید، سپس مفهوم هر یک را بنویسید. الف) چنین است رسم سرای درشت گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت ب) سرم به دنی و عقبی فرو نمی آید تبارک الله از این فتنه ها که در سر ماست	۱
۱۵	از کنایه ی موجود در کدام بیت، مفهوم « خجل شدن و شرمنده گشتن » دریافت می شود؟ الف) نرفتم به محرومی از هیچ کوی چرا از در حق شوم زرد روی ب) به تیغم گر کشد دستش نگیرم وگر تیرم زند، منت پذیرم	۰/۵
۱۶	در کدام یک از ابیات زیر، « واج آرایی »، محسوس تر است؟ چرا؟ الف) خواب نوشین بامداد رحیل باز دارد پیاده را ز سییل ب) ریاست به دست کسانی خطاست که از دستشان دست ها برخداست	۰/۵
۱۷	با توجه به بیت زیر: « دلا ز رنج حسودان مرنج و واثق باش که بد به خاطر امیدوار ما نرسد » الف) کدام واژه ها با هم آرایه ی « اشتقاق » دارند؟ ب) صامت های مشترک آن واژه ها را بنویسید.	۱
۱۸	در کدام یک از ابیات زیر، آرایه ی « تصدیق » وجود دارد؟ الف) آدمی در عالم خاکی نمی آید به دست عالمی دیگر ببايد ساخت وز نو آدمی ب) ای جان جان جان جان، ما نامدیم از بهر نان برجه گدارویی مکن در بزم سلطان، ساقیا	۰/۵
۱۹	در هر یک از عبارات زیر، سجع ها را بیابید و نوع آن ها را بنویسید. الف) ما به او محتاج بودیم، او به ما مشتاق بود. ب) متکلم را تا کسی عیب نگیرد، سخنش صلاح نپذیرد.	۱
۲۰	در کدام یک از بیت های زیر، « موازنه » و در کدام یک « ترصیع » وجود دارد؟ در هر مورد، دلیل خود را بنویسید. الف) برگ بی برگی بود ما را نوال مرگ بی مرگی بود ما را حلال ب) غلام نرگس مست تو تاجداران اند خراب باده ی لعل تو هشیاران اند	۱
	« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۴ / ۶ / ۱۲		سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (روزانه) و نیم سالی واحدی بزرگسالان	
اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد در دوره تابستانی سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳	

ردیف	سوالات	نمره
۲۱	در بیت زیر بین کدام کلمات ، « جناس » به کار رفته است ؟ « نوع » هر جناس را بنویسید. « کفر است در طریقت ما کینه داشتن آیین ماست سینه چو آیینه داشتن »	۱
۲۲	در کدام یک از ابیات زیر ، « موسیقایی ترین نوع جناس » به کار رفته است ؟ دلیل خود را را همراه با ذکر واژه های هم جنس ، بنویسید. الف) خرامان بشد سوی آب روان ب) آن کس است اهل اشارت که بشارت داند چنان چون شده باز جوید روان نکته ها هست بسی ، محرم اسرار کجاست ؟	۱
۲۳	در بیت زیر ، آرایه های مراعات نظیر را بیابید. « ز خاک من اگر گندم بر آید از آن گر نان پزی ، مستی فزاید »	۰/۵
۲۴	در بیت زیر چه « نوع » لغو نشری دیده می شود ؟ « نشرها » را مشخص نمایید. « به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل لطیفه های عجب زیر دام و دانه ی توست »	۰/۷۵
۲۵	برای مثال زیر ، یک علت ادبی بنویسید. « زردی برگ درختان هنگام پاییز »	۰/۵
۲۶	در بیت زیر ، کدام کلمه ، دارای « ایهام » است ؟ معانی مختلف آن را بنویسید. « خانه زندان است و تنهایی ضلال هر که چون سعدی گلستانیش نیست »	۰/۷۵
۲۷	در ابیات زیر ، هر یک از آرایه های « تلمیح ، تضمین ، تناقض ، حس آمیزی و تضاد » را مشخص کنید. الف) بهر این فرمود رحمان ای پسر ب) به ترانه های شیرین ، به بهانه های رنگین پ) بار فراق دوستان بس که نشسته بر دلم ت) ما قصه ی سکندر و دارا نخوانده ایم ث) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای کُلُّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنِ اِیْ پَسْر بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را می رود و نمی رود ناقه به زیر محلم از ما به جز حکایت مهر و وفا مپرس من در میان جمع و دلم جای دیگر است	۲/۵
	« موفق باشید »	جمع نمره
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (روزانه) ونیم سالی واحدی بزرگسالان		تاریخ امتحان: ۱۳۸۴ / ۶ / ۱۲
دانش آموزان و داوطلبان آزاد در دوره تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۳-۸۴		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
------	---------------	------

« با سلام و درود ، همکاران محترم ، راهنمای تصحیح برای هماهنگی بیش تر حضورتان تقدیم می شود. »		
۱	الف) بیت اول (یا نوشتن کل بیت نخست) (۰/۲۵) ب) آرمیدن (۰/۲۵)	۰/۵
۲	از منابع الهام نیما (۰/۲۵) در کوتاه و بلند کردن مصراع های شعر نو بوده است. (۰/۲۵)	۰/۵
۳	ت (یا قطران تبریزی) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	عارفانه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	وجه شبه در مصراع اول : لب به هم نیامدن (یا لب ت با هم نمی آید) (۰/۲۵) ادات تشبیه در مصراع دوم : چو (۰/۲۵)	۰/۵
۶	بیت «ب» (یا نوشتن کل بیت دوم) (۰/۵)	۰/۵
۷	عشق ، دریا است. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۸	الف) اضافی (۰/۵) ب) دایه (۰/۲۵) پ) مشبّه (۰/۲۵)	۱
۹	«تشنگی» (۰/۲۵) «استعاره‌ی مصرّحه» (۰/۲۵) «آب زندگانی» (۰/۲۵) «استعاره‌ی مصرّحه» (۰/۲۵) (اگر برای هر دو مفهوم استعاره‌ی ، یک بار واژه‌ی مصرّحه نوشته شود نمره کامل (۰/۵) تعلق می گیرد.)	۱
۱۰	کنگره‌ی عرش (۰/۲۵) بخارا (ای بخارا) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۱	تشخیص (یا انسان نگاری یا جان بخشی یا شخصیت بخشی) (۰/۵)	۰/۵
۱۲	الف) جهان (۰/۲۵) ب) خوردم (۰/۲۵) پ) محلیّه (یا کلیّه) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۳	الف) شعر (یا سروده) (۰/۲۵) ب) انسان (۰/۲۵) پ) سخن (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۴	الف) مصراع دوم (نوشتن کامل مصراع دوم نیز صحیح است) (۰/۲۵) مفهوم کنایی : شرایط به یک حال باقی نمی ماند (یا روزگار فراز و نشیب دارد / یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۲۵) ب) سر فرو نیاوردن (یا سرم فرو نمی آید) (۰/۲۵) مفهوم کنایی : تسلیم نشدن (۰/۲۵)	۱
۱۵	بیت «الف» (یا زرد رویی) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	«ب» (۰/۲۵) چون واج آرایه‌ی (یا موسیقی برخاسته از) صامت ها محسوس تر است (یا به خاطر تکرار صامت «س») (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۷	الف) «رنج» (۰/۲۵) و «مرنج» (۰/۲۵) ب) «ر» ، «ن» ، «ج» (۰/۵)	۱
۱۸	بیت «الف» (نوشتن کامل بیت نیز درست است) (۰/۵)	۰/۵
« ادامه در صفحه‌ی دوم »		

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (روزانه) ونیم سالی واحدی بزرگسالان	تاریخ امتحان: ۱۳ / ۶ / ۱۳۸۴
دانش آموزان و داوطلبان آزاد در دوره تابستانی سال تحصیلی ۱۳۸۳-۸۴	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۹	الف) «محتاج و مشتاق» (۰/۲۵) متوازن (۰/۲۵) ب) «نگیرد و نپذیرد» (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵)	۱
۲۰	الف) ترصیع (۰/۲۵) همه‌ی سجع‌های موجود در بیت متوازی است (یا چون واژه‌های دو مصراع در تقابل با یکدیگر، سجع متوازی دارند). (۰/۲۵) ب) موازنه (۰/۲۵) واژه‌های دو مصراع در تقابل با هم، سجع متوازن دارند. (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۲۵)	۱
۲۱	«کینه و سینه» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص اختلافی (۰/۲۵) «آیین و آینه» (۰/۲۵) ← نوع جناس: ناقص افزایشی (۰/۲۵)	۱
۲۲	بیت «الف» (۰/۲۵) چون بین واژه‌های «روان» و «روان» (۰/۲۵) جناس تام وجود دارد. (۰/۵) (یا چون دو واژه‌ی «روان» و «روان» در تلفظ یکسان ولی در معنا متفاوت اند. (۰/۷۵))	۱
۲۳	«گندم و نان» (یا «نان و پزی» یا «خاک و گندم») (۰/۵)	۰/۵
۲۴	نوع لف و نشر: مشوش (یا نامرتب یا به هم ریخته) (۰/۲۵) نشرها: دام (۰/۲۵) دانه (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۵	برگ درختان پاییزی در سوگ هجران یار، زرد شده‌اند. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۲۶	گلستان (۰/۲۵) باغ (یا گلزار یا بوستان) (۰/۲۵) کتاب گلستان (یا کتاب گلستان سعدی) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۷	الف) تضمین (۰/۵) ب) حس آمیزی (۰/۵) پ) تضاد (۰/۵) ت) تلمیح (۰/۵) ث) تناقض (۰/۵)	۲/۵
	«سرفراز باشید»	جمع نمره
		۲۰